Ve stínu šibenice

Případ sovětského občana Timofeje Simulenka

JAROSLAV ROKOSKÝ

Po únoru 1948 likvidovala KSČ skutečné či domnělé odpůrce režimu. Znamenalo to tisíce zničených životů a poznamenaných osudů, za něž nebyl nikdo potrestán. Mezi nimi vyniká ojedinělý případ partyzána ruské národnosti Timofeje Simulenka. Muže vzpurné nátury, jenž byl odsouzen k trestu smrti. Na popravu čekal v krajské věznici v Uherském Hradišti. Jaká byla jeho minulost? Jaké jeho činy? Jakou zkušenost učinil s uherskohradišťskou věznicí? Jak dlouho pobýval na cele smrti? Podařilo se mu „vyváznout"? Jakou cenu zaplatil?

Timofej Simulenko na vazební fotografii Foto: ABS

Pátek 27. dubna 1951, Uherské Hradiště. Před pátou hodinou ranní přichází na dvůr krajské soudní věznice první ze tří odsouzenců k trestu smrti, třicetiletý Alois Šimara, bývalý partyzán, který v únoru 1948 vstoupil do KSČ, aby se poté zapojil do protikomunistického odboje v rozvětvené a početné skupině Světlana.[1] Druhým mužem je sedmadvacetiletý Karel Zámečník, rovněž člen Světlany, ale současně spolupracovník Státní bezpečnosti, a to i ve věznici v Uherském Hradišti, kde pomáhal usvědčovat ostatní odbojáře, za což mu byl slibován mírnější trest.[2] *Poprava byla provedena bez závad, do tisku zpráva dána nebyla*, uvádělo se ve zprávě pro ministra národní bezpečnosti Ladislava Kopřivu.[3] Třetí odbojář, rovněž bývalý partyzán z Valašska, Timofej Simulenko na vězeňský dvůr vůbec nevyšel, zůstal na cele. Jeho poprava byla zatím odložena na neurčito. Simulenko byl totiž občanem Sovětského svazu, bylo třeba tedy konzultovat se sovětskými poradci. Konkrétně byly jeho spisy zapůjčeny Karlu Komárkovi, osobnímu tajemníkovi ministra národní bezpečnosti, který měl věc projednat se zastupitelskými orgány SSSR.[4]

Třetí odboj – Světlana

Tresty vynesl Státní soud, oddělení Brno, ve veřejném hlavním přelíčení, konaném ve dnech 10.–13. července 1950 ve Vsetíně. V procesu, v němž bylo souzeno celkem 32 osob, je uveden Simulenko na čtvrtém místě s těmito osobními údaji: narozen 16. června 1916 v Pinkovce (SSSR), ruské národnosti, zemědělský dělník, posledně bytem Tichov-Paseky čp. 59. Trest smrti potvrdil všem třem mužům rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. září 1950, v případě Simulenka pro údajný zločin velezrady (§ 1 zák. č. 231/48 Sb.), nedokonané loupeže (§§ 8, 190, 192 tr. z. z roku 1852), vydírání (§ 98b tr. z. z roku 1852) a omezování osobní svo-

1 MALLOTA, Petr: Alois Šimara (1921–1951) – viz http://www.ustrcr.cz/cs/alois-simara (citováno k 2. 2. 2015).
2 TÝŽ: Karel Zámečník (1923–1951) – viz http://www.ustrcr.cz/cs/karel-zamecnik (citováno k 2. 2. 2015).
3 *NA*, f. Klosův archiv, spis č. 73, Korespondence, Zpráva o výkonu trestu smrti nad Aloisem Šimarou a Karlem Zámečníkem ze dne 28. dubna 1951.
4 Tamtéž, Žádost Karla Komárka, osobního tajemníka ministra národní bezpečnosti Ladislava Kopřivy, o zapůjčení spisů z 23. 3. 1951.

body (§ 93 tr. z. z roku 1852).[5] Jasno však bylo už před zasedáním Státního soudu, jenž potvrdil stranický verdikt. Bezpečnostní pětka KV KSČ v Gottwaldově rozhodla, aby byl trest smrti vynesen a skutečně vykonán u zmíněných tří mužů a navíc ještě u dalšího člena skupiny, Ludvíka Šmotka, *a to ve veřejném zájmu, neboť jde o osoby za peníze všeho schopné*, přičemž Simulenko byl považován za člena Ruské osvobozenecké armády generála Vlasova. Bezpečnostní komise ÚV KSČ rozhodnutí schválila s jedinou korekcí: mladému dělníkovi Šmotkovi nejvyšší trest změnila na doživotní těžký žalář.[6]

V čem spočívalo Simulenkovo provinění? V lednu 1949 se setkal s vedoucím protikomunistické skupiny Světlana-Makyta Josefem Matůšem, který ho měl podrobně informovat o jejích cílech. Simulenko po tomto rozhovoru do odbojové skupiny vstoupil. Jako její člen se zúčastnil 24. dubna 1949 taneční zábavy v Pozděchově, kde podle Státní bezpečnosti a třídní justice došlo k pokusu vraždy a k vyhrožování a kde Simulenko se zbraní v ruce ohrožoval přítomné.

Co se tehdy stalo? Pětice mužů, mezi nimiž byl i Simulenko, přepadla předsedu místního MNV a funkcionáře KSČ Františka Pavlána. Odbojáři mu před hostincem U Pospíchalů vyhrožovali násilím, jestliže bude pokračovat v dosavadní politické činnosti. Mířili na něj pistolemi, prohledali ho a strhli mu odznak KSČ. V pozdních večerních hodinách, kdy pouťová zábava byla v plném proudu, to vyvolalo náležitý rozruch. Jeden z účastníků zábavy se začal přetahovat se Šimarou o pistoli, přičemž vyšly dva výstřely. Jeden nešťastnou náhodou zasáhl Jaroslava Kratinu, strýce jednoho z odbojářů, do nohy. Je ironií osudu, že to byl právě postřelený Kratina, kdo jim navrhl vytrestat místního komunistického funkcionáře. Státní bezpečnost celou nepovedenou akci odbojářů, kteří už také byli notně posilněni alkoholem, patřičně zveličila. *Po příchodu do Pozděchova jsem zjistil,* vypověděl samotný Simulenko do výslechového protokolu, *že Šimara se svými společníky jest částečně opilí a že se tito dohadují s místními občany kteří byli přítomni na pouťové taneční zábavě. Viděl jsem když Šimaru který se pokoušel vyhnati z hostince místní funkcionáře strany KSČ a tím pak rozbýti taneční zábavu, že Šimaru chytil pod krk František Sucháček, partyzán z Bratřejova. Na to Šimara vytáhl z kapsy pistoli a dvakráte ve rvačce proti Františku Sucháčkovi vystřelil. Výstřelamy Sucháčka však nezranil avšak jedním z výstřelů poranil*

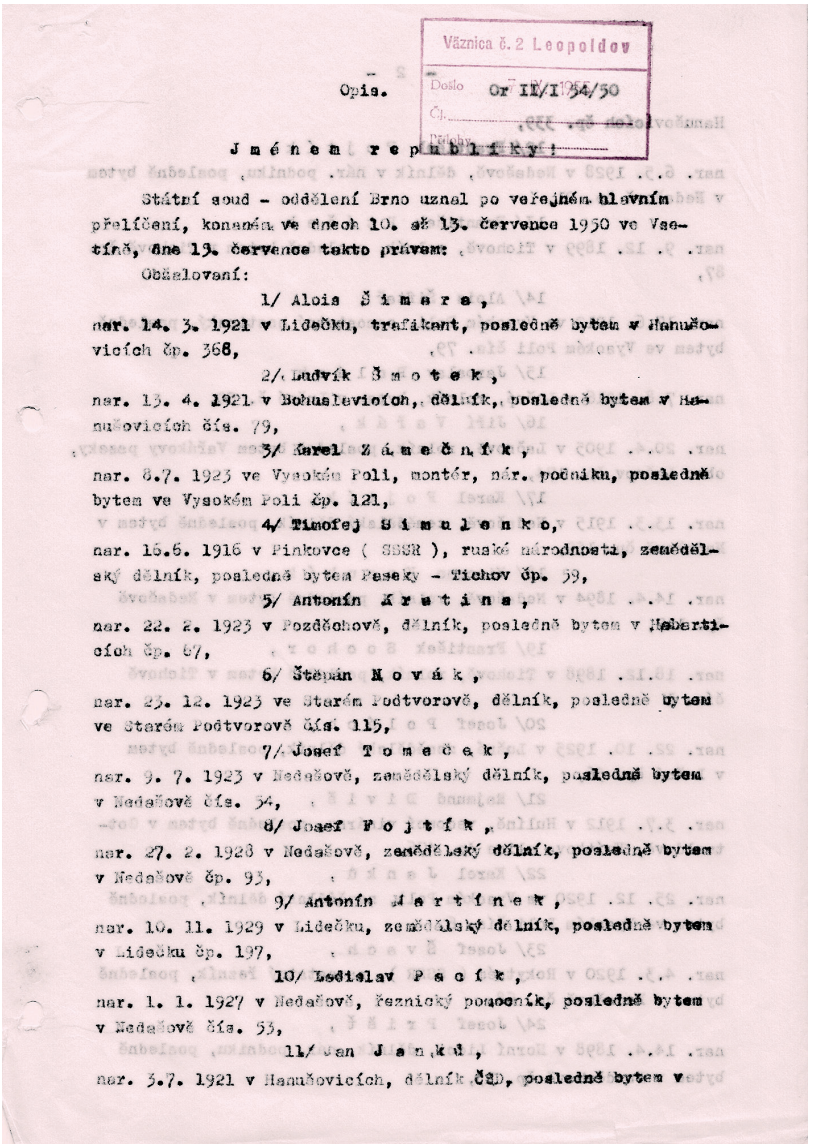

Väznica č. 2 Leopoldov
Došlo 7. IV. 1950
Čj. Or II/I 54/50
Přílohy

Opis.

J m é n e m r e p u b l i k y !

Státní soud - oddělení Brno uznal po veřejném hlavním přelíčení, konaném ve dnech 10. až 13. července 1950 ve Vsetíně, dne 13. července takto právem:

Obžalovaní:

1/ Alois Š i m a r a ,
nar. 14. 3. 1921 v Lidečku, trafikant, posledně bytem v Hanušovicích čp. 368,

2/ Ludvík Š m o t e k ,
nar. 13. 4. 1921 v Bohuslavicích, dělník, posledně bytem v Hanušovicích čís. 79,

3/ Karel Z á m e č n í k ,
nar. 8.7. 1923 ve Vysokém Poli, montér, nár. podniku, posledně bytem ve Vysokém Poli čp. 121,

4/ Timofej S i m u l e n k o,
nar. 16.6. 1916 v Pinkovce (SSSR), ruské národnosti, zemědělský dělník, posledně bytem Paseky - Tichov čp. 59,

5/ Antonín K r a t i n a ,
nar. 22. 2. 1923 v Pozděchově, dělník, posledně bytem v Habarticích čp. 67,

6/ Štěpán N o v á k ,
nar. 23. 12. 1923 ve Starém Podtvorově, dělník, posledně bytem ve Starém Podtvorově čís. 115,

7/ Josef T o m e č e k ,
nar. 9. 7. 1923 v Nedašově, zemědělský dělník, posledně bytem v Nedašově čís. 54,

8/ Josef F o j t í k ,
nar. 27. 2. 1928 v Nedašově, zemědělský dělník, posledně bytem v Nedašově čp. 93,

9/ Antonín M a r t í n e k ,
nar. 10. 11. 1929 v Lidečku, zemědělský dělník, posledně bytem v Lidečku čp. 197,

10/ Ladislav P a c í k ,
nar. 1. 1. 1927 v Nedašově, řeznický pomocník, posledně bytem v Nedašově čís. 53,

11/ Jan J a n k ů ,
nar. 3.7. 1921 v Hanušovicích, dělník ČSD, posledně bytem v

Titulní strana rozsudku Státního soudu, oddělení Brno, z 13. července 1950 Foto: NA

5 *NA*, f. Správa sboru nápravné výchovy (dále jen SSNV) – nezpracováno, osobní spis Timofeje Simulenka, Rozsudek Státního soudu, oddělení Brno, 13. července 1950. Soudní spis je uložen v *MZA*, f. Státní soud Brno, sp. zn. Or II/I 54/50.

6 *ABS*, f. Velitelství Státní bezpečnosti (310), sign. 310-23-1, Zápisy Bezpečnostní komise ÚV KSČ – duben 1950.

Slávka Kratinu, rolníka z Pozděchova. Po ukončení střelby jsme pak všichni uprchli z Pozděchova pryč a odešli na Vařákovi paseky, kde jsme se ukryli… než došlo k této rvačce, byl námi všemi zadržen předseda AV [akčního výboru], *jehož jménem já neznám, u kterého Antonín Kratina vykonal osobní prohlídku, při čemž mu z kapes všechno povyhazoval.*[7]

Dne 10. května 1949 se měl Simulenko podle verdiktu soudu zúčastnit loupežného přepadení řídícího učitele Chmely, který byl předsedou místní organizace KSČ. Po půlnoci se odbojáři dostavili k jeho domu v Pozděchově, tloukli na okna a dveře, ale Chmela jim neotevřel. Padl také návrh, aby dveře rozstříleli. Ve skutečnosti vůbec k ničemu nedošlo, muži zůstali stát před zavřenými dveřmi.[8] Timofej Simulenko později vypověděl, že jim Slávek Novosad z Pozděchova řekl, že Chmela má v držení veškeré věci, které byly zabaveny manželce Chmelova kolegy, jehož předtím zatkli. Novosad žádal, *…abychom tohoto předsedu KSČ ztýrali a abychom mu sebrali všechny tyto věci, které si od manželky zatčeného učitele přivlastnil.* Té pak měli tyto věci odevzdat. *Na základě toho jsem navrhl já Šimarovi, abychom to s řídícím učitelem udělali tak, jak se to dělalo za války, t. j., aby jsme mu sebrali všechno co doma má, t. j. i jeho vlastní věci.* Šimara však prohlásil, že to rozhodne on sám na místě podle toho, jak se bude Chmela chovat. *Podotýkám,* pokračoval Simulenko ve své výpovědi, že *ze stýráním předsedy KSČ jsem plně souhlasil, tak jako ostatní členové skupiny* […] *Cestou jsem navrhl Šimarovi, aby v případě, kdyby řídící učitel nechtěl nám otevříti jsme vylomili dveře jeho bytu a takto násilím vnikli do domu.* Řídící učitel Chmela jim pochopitelně nechtěl odemknout a Šimara proto navrhoval, že rozstřílí zámek od domovních dveří, což ostatní zamítli, protože střelba by je mohla prozradit. Poněvadž se do domu nemohli dostat, rezignovali a odešli s nepořízenou.[9]

Světlana

Jedna z největších odbojových skupin v poúnorovém Československu. Tvořili ji především bývalí partyzáni, kteří působili v druhém odboji, a protože chtěli žít svobodně, zapojili se i do třetího odboje. Operovali zejména na jihovýchodní Moravě, přičemž organizačně se dělili na četné podskupiny, jako např. Světlana-Jarmila, Světlana-Makyta nebo Světlana-Zlín. Po odchodu zakladatele skupiny Josefa Vávry-Staříka za hranice se stal hlavní postavou jiný bývalý partyzán, Antonín Slabík z Komořan u Vyškova s okruhem svých spolupracovníků. Do rozvětvené protikomunistické organizace bylo zapojeno na tři stovky osob. Odbojová činnost byla pestrá: od shromažďování zbraní přes rozšiřování letáků až po zastrašování stranických funkcionářů. Pro komunistické bezpečnostní složky byli obávanými protivníky, protože důvěrně znali prostředí, v němž se pohybovali, těžili ze zkušeností, které získali za války, nepostrádali odhodlání a těšili se nemalé podpoře místního obyvatelstva.

Proč tedy tak vysoký trest? Podle vyšetřovatelů Státní bezpečnosti byl Simulenko aktivním členem teroristické skupiny Aloise Šimary, rozšiřoval protistátní letáky, které vydávala Světlana. Osobně si je vyzvedl od Matůše a rozšiřoval je v Tichově. Zúčastnil se aktivit této skupiny, projevil souhlas s dalšími zamýšlenými násilnými akcemi, sám navrhl jejímu vedoucímu Šimarovi, aby si skupina opatřovala zbraně přepadáváním stanic SNB. Dále přišel s návrhem přepadávat peněžní ústavy, což mělo zajistit dostatek finančních prostředků na odbojovou činnost. Usiloval o uskutečnění násilného zvratu lidově demokratického zřízení v ČSR. Schovával ve svém domě členy této teroristické skupiny a sjednával pro ně úkryt u různých pasekářů. Pro skupinu opatřil jednu vojenskou pušku s náboji. Společně s ostatními členy chtěl odejít do zahraničí, kde hodlal vstoupit do zahraniční armády a bojovat proti režimu vládnoucímu v ČSR. V cizině chtěl absolvovat parašutistický výcvik. Od svého záměru odejít za hranice upustil jen proto, že hodlal sám vyhledat vedoucí představitele Světlany Rudolfa Lenharda a Josefa Matůše, s nimiž se chtěl zúčastnit boje za svržení lidově demokratického režimu v ČSR.[10]

Odbojáři mluvili o lecčems, ale zůstalo jen u slov. Přesto dostali nepřiměřeně vysoké tresty. U Simulenka jistě sehrála svou roli i skutečnost, že bezpečnostním složkám se jej nepodařilo zadržet při akci ze 4. června 1949. Tehdy se pět příslušníků SNB a čtyři příslušníci StB vydali dvěma auty do Pasek, aby zatkli Timofeje Simulenka a Františka Ptáčka, dalšího člena skupiny. Paseky jsou vzdáleny od Tichova přibližně kilometr a bydlely tam tři rodiny. Nejdříve vpadli k Simulenkovi, ovšem nenašli ho – skryl se poblíž domu, před sprškou střel (tři dávky ze samopalu, celkem 22 ran, tři rány z pistole) se mu podařilo utéct do lesa. V případě Ptáčka uspěli.[11]

Po rozsáhlém pátrání nakonec komunistická tajná policie dopadla i ostatní členy skupiny. Nebylo to však pro ni snadné. Použila k tomu rozvětvenou síť informátorů a agentů, kteří se do jednotlivých skupin infil-

7 *ABS*, f. Vyšetřovací spisy – Brno (dále jen BN-V), vyšetřovací spis a. č. V-2671 Brno, Světlana (IV.) – Šimara Alois a spol., Výslechový protokol Timofeje Simulenka z 1. srpna 1949, s. 8. Citace z výslechových protokolů i z dopisů jsou ponechány v původním znění se všemi prohřešky proti pravopisu.

8 Tamtéž, Rozsudek Státního soudu, oddělení Brno, z 13. července 1950.

9 Tamtéž, Výslechový protokol Timofeje Simulenka z 1. srpna 1949, s. 16.

10 Tamtéž, Rozsudek Státního soudu, oddělení Brno, z 13. července 1950.

11 Padesátiletý rolník František Ptáček, bratr Simulenkovy družky Františky Ptáčkové, byl ve stejném procesu jako Simulenko odsouzen k 15 letům těžkého žaláře a peněžité pokutě 15 000 Kčs.

trovali. Samotného Simulenka zatkla gottwaldovská Státní bezpečnost 27. července 1949. Tentokrát již neunikl. A ještě téhož dne ho převezli do Krajské soudní věznice v Uherském Hradišti.[12]

Rozhodně však popírám a není pravdou, vypověděl později Simulenko, *že bych byl já střílel proti příslušníkům státní bezpečnosti, kteří se mě začátkem měsíce června pokoušeli zatknout. Jest však pravdou, že bylo těmito proti mně střídeno z automatů a pistolí, v době když jsem prchal z domu před svým zatčením.*[13] StB naopak tvrdila, že při zatčení měl u sebe ostře nabitou pistoli zn. ČZ ráže 9 mm, kterou proti příslušníkům bezpečnostních složek nepoužil jen proto, že mu k tomu nebyla dána příležitost.[14]

Peripetie osudu

Jaká byla Simulenkova minulost? Sama o sobě pestrá, dobrodružná a plná nejasností. V době, kdy seděl ve věznici v Uherském Hradišti, jeho matka už dávno nežila (zemřela, když mu bylo 12 let, otce jako nemanželské dítě vůbec nepoznal). Nebyl Rus, nýbrž Bělorus, pravoslavného vyznání. Vychodil pouze čtyři třídy národní školy I. stupně (jako sirotek bydlel u strýce a spíš pásl krávy, než aby chodil do školy). Dva roky pak pracoval jako stavební dělník. V roce 1934 se vrátil ke strýci a byl zaměstnán jako dělník v lihovaru v Klimovičí, poté v továrně na hospodářské stroje a posléze jako zemědělský dělník na státním statku v Klimovičí. V roce 1939 byl poslán do Azova na Ukrajině, kam byl přidělen jako stavební dělník. Tady pracoval do roku 1940. Po návratu ke strýci zůstal bez zaměstnání. Když nacistické Německo v červnu 1941 přepadlo SSSR, narukoval do Rudé armády a bojoval ve Velké vlastenecké válce. Se svým plukem byl odeslán do města Sumy na Ukrajině. *Po dvou měsících jsme byli obklíčeni německou armádou, naše posádka byla z větší části rozbita a zbytek, co jsme zůstali na živu, jsme dobrovolně*

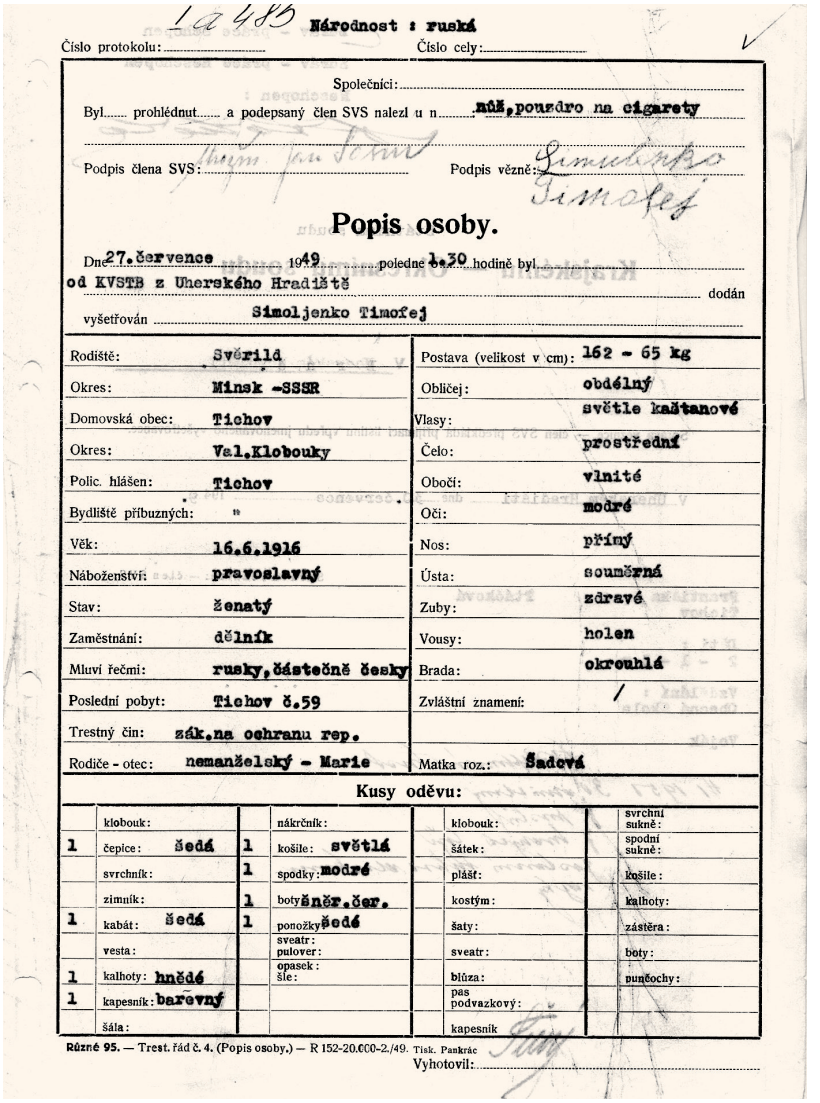

1a 483 Národnost : ruská

Číslo protokolu: ..... Číslo cely: .....

Společníci: .....

Byl..... prohlédnut..... a podepsaný člen SVS nalezl u n..... nůž, pouzdro na cigarety

Podpis člena SVS: ..... Podpis vězně: Simulenko Timofej

Popis osoby.

Dne 27. července 1949 ..... poledne 1.30 hodině byl.....

od KVSTB z Uherského Hradiště ..... dodán

vyšetřován ..... Simoljenko Timofej

Rodiště:	Sverild	Postava (velikost v cm):	162 - 65 kg
Okres:	Minsk -SSSR	Obličej:	obdélný
Domovská obec:	Tichov	Vlasy:	světle kaštanové
Okres:	Val.Klobouky	Čelo:	prostřední
Polic. hlášen:	Tichov	Obočí:	vlnité
Bydliště příbuzných:	"	Oči:	modré
Věk:	16.6.1916	Nos:	přímý
Náboženství:	pravoslavný	Ústa:	souměrná
Stav:	ženatý	Zuby:	zdravé
Zaměstnání:	dělník	Vousy:	holen
Mluví řečmi:	rusky, částečně česky	Brada:	okrouhlá
Poslední pobyt:	Tichov č.59	Zvláštní znamení:	/
Trestný čin:	zák.na ochranu rep.		
Rodiče - otec:	nemanželský - Marie	Matka roz.:	Šadová

Kusy oděvu:

	klobouk:		nákrčník:		klobouk:		svrchní sukně:	
1	čepice: šedá	1	košile: světlá		šátek:		spodní sukně:	
	svrchník:	1	spodky: modré		plášť:		košile:	
	zimník:	1	boty šněr.čer.		kostým:		kalhoty:	
1	kabát: šedá	1	ponožky šedé		šaty:		zástěra:	
	vesta:		sveatr: pulover:		sveatr:		boty:	
1	kalhoty: hnědé		opasek: šle:		blůza:		punčochy:	
1	kapesník: barevný				pas podvazkový:			
	šála:				kapesník			

Různé 95. — Trest. řád č. 4. (Popis osoby.) — R 152-20.000-2/49. Tisk. Pankrác

Vyhotovil: .....

Popis osoby Timofeje Simulenka pořízený po jeho zatčení Foto: NA

12 *NA*, f. SSNV – nezpracováno, osobní spis Timofeje Simulenka. V žádosti o milost adresované prezidentu Gottwaldovi uvedl, že byl zatčen až 1. srpna 1949, ale podle Krajské prokuratury v Brně mu byla vazba započítávána od 27. července 1949.

13 *ABS*, f. BN-V, vyšetřovací spis a. č. V-2671 Brno, Světlana (IV.) – Šimara Alois a spol., Výslechový protokol Timofeje Simulenka z 5. srpna 1949, s. 22.

14 Tamtéž, Protokol sepsaný dne 4. června 1949 u OV-NB Valašské Klobouky se strážmistrem Bořivojem Grundem ze stanice SNB Vizovice ve věci služebního užití zbraně proti Timofeji Simulenkovi; Protokol sepsaný dne 4. června 1949 u OV-NB Valašské Klobouky se strážmistrem Lubomírem Kamenčákem ze stanice SNB Gottwaldov ve věci služebního užití zbraně proti Timofeji Simulenkovi a Protokol sepsaný dne 4. června 1949 u OV-NB Valašské Klobouky s vrchním strážmistrem Svatoplukem Foltýnem od velitelství oddílu StB v Gottwaldově ve věci služebního užití zbraně proti Timofeji Simulenkovi.

pak přešli k německé armádě. Po přechodu jsme byli zajati, zbraně jsme museli odevzdati a byli jsme ponecháni pod dozorem.[15] Počátkem listopadu 1941 byli posláni do zajateckého tábora u Bachmače. Simulenko odtud utekl a nechal se najímat různými rolníky na Ukrajině. Koncem března 1942 ho Němci zatkli a odvezli na práci do České Lípy, kde pracoval u jednoho Němce jako lesní dělník. Po týdnu znovu uprchl a snažil se dostat zpět na Ukrajinu. Na hranicích ho však zadrželi Poláci. Byl internován a po dvou měsících poslán s transportem do koncentračního tábora v Osvětimi. Zde strávil dva a půl roku (na levé ruce měl vytetované evidenční číslo 53818). V srpnu 1944 ho odvezli na práci do Brém, odkud ještě s dvěma Rusy opět uprchl a po několikatýdenním pěším pochodu se dostal na Valašsko.[16]

V té době zde již působila I. partyzánská brigáda Jana Žižky z Trocnova pod velením majora Murzina. Na partyzány Simulenko narazil v obci Valašská Polanka a přidal se k nim. Jako člen partyzánské skupiny se zúčastnil všech akcí a bojů až do května 1945. Na Valašsku poznal mnoho lidí, kteří partyzánům pomáhali. Seznámil se rovněž s Františkou Ptáčkovou z Tichova, s níž se sblížil. *Říkal, že jen co pohřbí padlé partyzány* (při střetu s Němci ve vizovickém lese padlo třináct partyzánů – pozn. aut.), *bratry Čechy i Rusy, že odjedou pryč*, uvedla Ptáčková. *Já jsem ale zjistila, že jsem v jiném stavu, tu jsem jej prosila, aby zůstal žít se mnou, že máme stejně tvrdé životy* (když jí byl rok, zemřel jí otec, o ni a její tři sourozence se starala matka; ta zemřela v roce 1941 – pozn. aut.). *Vymlouval se, že to nejde, ale našli se kamarádi, kteří mu radili, ať řekne, že je Zakarpatorus a dostane čsl. občanství.*[17] Na radu partyzánů tedy Simulenko zfalšoval místo svého narození. Prostřednictvím partyzánského spolku v Horní Lidči v roce 1945 opravdu získal československé státní občanství. Po válce zůstal s Františkou Ptáčkovou v Tichově, měl s ní dvě děti, syny Milana (nar. 1947) a Ivana (nar. 1949), a „vyženil" ještě dceru Miladu (nar. 1941) a syna Vladislava (nar. 1934).[18] Pracoval jako dělník při obnově osady Ploština, jejíhož vypálení nacisty byl 19. dubna 1945 přímým svědkem.[19] Opravoval starý domek na samotě. Někteří mu dávali najevo, že je jen hloupý Rus (neuměl česky číst ani psát, mluvil rusky, česky uměl jen částečně).

Jak už víme, v lednu 1949 navštívil svého známého partyzána Josefa Matůše ve Francově Lhotě kvůli betonovým sloupkům, které potřeboval na stavbu. Matůš zavedl řeč na politické poměry v ČSR. Simulenko mu řekl, že je spokojený a má se lépe, než kdyby byl v Sovětském svazu. Matůš ho přesvědčoval, že poúnorový režim není dobrý a že to tu bude za chvíli vypadat stejně jako v SSSR. Domů se Simulenko vrátil s nepořízenou, za což mu partnerka vyčinila, a tak za pár dní sedl na kolo a znovu se rozjel za Matůšem. Vzal si od něj adresu na firmu, která sloupky vyráběla, načež Matůš opět znovu nadával na poměry v komunistickém Československu. Informoval Simulenka o odbojové skupině, jejímiž členy jsou takřka všichni bývalí partyzáni, četníci a vojáci. Říkal, že všechny její akce se budou odehrávat se souhlasem vyšších politických míst. Sdělil mu, že skupina má za úkol sesadit v obcích na Valašsku z vedoucích míst osoby, s nimiž občané nejsou spokojeni. Při této příležitosti mu předal několik letáků a požádal ho, aby je v Tichově rozhodil, což Simulenko na zpáteční cestě udělal. Jednalo se o padesát až šedesát letáků nadepsaných „Lide český a slovenský" a s podpisem „Světlana-Jarmila".[20]

Krátce nato došlo k prvnímu zatýkání členů odbojové skupiny Světlana. Matůšovi se podařilo Státní bezpečnosti uniknout. Simulenko, který o činnosti skupiny věděl, se obával, že dojde i na něj. V dubnu 1949 za ním přišel Ludvík Bělačka, rolník z Tichova. Při své návštěvě u sestry na Vařákových pasekách prý zjistil, že se u nich ukrývá Alois Šimara z Lidečka, Antonín Kratina z Pozděchova a Alois Valenta z Hanušovic. Šimara ho požádal, aby Simulenkovi vyřídil, ať za nimi zajde. Ten tak učinil, protože se s nimi dobře znal z partyzánské činnosti. Šimara mu sdělil, že rozšiřovali letáky, které obdrželi poštou od Rudolfa Lenharda, který je do Světlany zapojil jako aktivní členy, ale byli prozrazeni, ovšem podařilo se jim před zatčením uniknout. Teď hledají ukrývajícího se Matůše s Lenhardem. Simulenko slíbil, že se pokusí zjistit, kde se schovávají, a navrhl jim, aby se přemístili k jeho „švagrovi" Františku Ptáčkovi na tichovské paseky. V příštích dnech se k Šimarově skupině přidal Ludvík Šmotek z Hanušovic.

15 Tamtéž, Výslechový protokol Timofeje Simulenka z 1. srpna 1949, s. 2.

16 *AKPR*, f. KPR, sign. 0011/73, č. j. T – 3130/50, Timofej Simulenko, trest smrti – udělení milosti; *ABS*, f. BN-V, vyšetřovací spis a. č. V-2671 Brno, Světlana (IV.) – Šimara Alois a spol., Výslechový protokol Timofeje Simulenka z 1. srpna 1949, s. 1.

17 *NA*, f. Klosův archiv, spis č. 73, Korespondence, Dopis Františky Ptáčkové prezidentu Gottwaldovi ze 17. října 1951.

18 *NA*, f. SSNV – nezpracováno, osobní spis Timofeje Simulenka.

19 V Ploštině bylo – za přechovávání a podporu partyzánů – zaživa upáleno 24 osob, další tři byly popraveny a jedna umučena při výslechu. O tomto barbarském činu, jenž se odehrál pár týdnů před koncem války, píše spisovatel Ladislav Mnačko, který byl tehdy členem partyzánského oddílu Ploština, v knize *Smrt si říká Engelchen* (česky prvně vydala Mladá fronta, Praha 1960). Běsnění nacistů pokračovalo i v nedalekém Prlově, kde bylo 23. dubna 1945 zastřeleno, upáleno a oběšeno 23 občanů.

20 *ABS*, f. BN-V, vyšetřovací spis a. č. V-2671 Brno, Světlana (IV.) – Šimara Alois a spol., Výslechový protokol Timofeje Simulenka z 1. srpna 1949, s. 3–4.

Hledání Matůše a Lenharda bylo neúspěšné. A Simulenko, který se stále obával svého zatčení Státní bezpečností, učinil důležité rozhodnutí: *…nabídl jsem se dobrovolně Šimarovi a jeho skupině, že přistupuji za jejich člena.*[21] Putoval s odbojovou skupinou po Valašsku, jen se občas vrátil domů do Tichova a pobyl několik dní s rodinou. *Jedině důvěra v tyto kamarády*, uváděl později v dopise prezidentu Gottwaldovi, *svedla mě na scestí, takže jsem se počal dále s nimi stýkat a k provádění nepřátelské činnosti vůči státu jsem mlčky přihlížel. Pokud jde o moji činnost, nezúčastnil jsem se žádné akce* (podílel se na dvou – pozn. aut.) *a také jsem nikoho do skupiny nezískal. Taktéž jsem nebyl žádným organizátorem a kromě vlastní pistole nenosil jsem ani neopatřil žádných zbran* (skupina však získala několik zbraní – pozn. aut.).[22]

Státní soud Brno potvrdil verzi Státní bezpečnosti, že byl zběh, „vlasovec", partyzán ze Slovenska, i když tam nikdy nepobýval, nebo odchovanec Josefa Vávry-Staříka.[23] Komunistický režim se obával bývalých partyzánů, kteří vytvořili jednu z největších odbojových organizací v Československu. Byli rozeseti po východní Moravě, měli zkušenosti z protinacistického odboje, výcvik, zbraně a odhodlání postavit se komunistickému bezpráví. Na Valašsku operovali v hornaté oblasti, kterou důvěrně znali, a těšili se podpoře části místního obyvatelstva. To bylo rozdělené, jako celá poválečná společnost. Dokladem toho bylo i vyjádření MNV obce Tichov k Simulenkovu případu. Byl v něm líčen mimo jiné jako pijan, jako člověk, který ohrožuje své okolí.

Po soudním procesu sbírala jeho partnerka Františka Ptáčková podpisy pod prohlášení, ve kterém toto nařčení vyvracela. Tvrdila, že nikomu neublížil, že řádně pracoval a živil šest osob. Svůj podpis připojily více než tři čtvrtiny obyvatel obce, pak jim však předseda MNV údajně pohrozil perzekucí ze strany Státní bezpečnosti, takže někteří své podpisy raději odvolali. Ptáčková petici odeslala Sboru vězeňské stráže v Uherském Hradišti, které ji zaslalo jako dobropis Nejvyššímu soudu. Jak už to bývá, za vším stála také osobní zášť. Podle tvrzení Františky Ptáčkové byl předseda MNV člověk, který se spolčil s Němci a ještě 3. května 1945 prohlašoval, že doba není zatím zralá na revoluci. Po válce dostal partyzánský průkaz a Simulenko mu na schůzích připomínal, že mu byl vystaven neprávem, že mu nenáleží.[24]

Na cele smrti v Uherském Hradišti

Ve spisech jsou uloženy některé dopisy, které Simulenko adresoval z uherskohradišťské věznice své partnerce. Dochovaly se, protože byly označeny jako závadné, a tudíž nebyly odeslány.[25] Dopisy nepsal Simulenko. Ten je doplnil jen kostrbatým podpisem, případně několika ruskými větami. Nevíme, kdo je za něj psal či komu je diktoval.

V prvním listě z 20. listopadu 1950 svou družku Františku Ptáčkovou prosil, aby zajela do Vizovic k ruským emigrantům a požádala je o radu, na koho se obrátit na sovětském velvyslanectví, aby podniklo kroky v jeho prospěch. *Zařiď se podle jejich rady*, nabádal ji a prosil, aby buď napsala písemnou žádost, nebo zajela do Prahy na velvyslanectví sama. Děkoval jí za stokorunu, kterou mu poslala. *Víš, dovedu dobře pochopit, jak velkou oběť jsi tím udělala. Jsem Ti za to moc a moc vděčný, ale buď prosím Tě tak hodná a už to vícekrát opravdu nedělej. Vždyť dobře vím, jak musíš s každou korunkou počítat a kolikrát ji musíš obrátit, než ji vydáš. Proto mně už žádné peníze neposílej a raději si je nechej pro děti.* Současně vysvětloval, proč od něj dlouho nedostala dopis: *Měli jsme – naše světnice – na dva měsíce zastavené, jako trest za nepořádek, všechny výhody, tedy i psaní dopisů.* Jako vězeň s trestem vyšším než jeden rok mohl napsat dopis jednou za šest neděl. V tomto listě uváděl, že bude psát žádost o milost prezidentu republiky a že věří, že se opět setkají a budou spolu spokojeně a v klidu žít.[26]

V druhém dopisu, psaném na Silvestra 1950, děkoval Františce, že podnikla jím navrhované kroky, a vyjádřil naději, že prezident Gottwald vyhoví a udělí mu milost. Dále ji prosil, aby si v případě, že v nejbližší době nedostane odpověď ani ze sovětského velvyslanectví, ani z ministerstva spravedlnosti, zařídila rozmluvu se sovětským velvyslancem: *…sama mu řekni vše, co víš, jak o průběhu soudu, tak i o mém životě. Žádej po něm, aby zařídil obnovu řízení*, psal. Současně ji nabádal, aby mu psala jen jeden dopis měsíčně, *více nesmím dostat, a když bych dostal, tak mně ho nedají.* Těšil se, že jim bude povolena návštěva, že se konečně uvidí. Dětem vzkazoval, že mají být hodné a poslouchat maminku, když tatínka nemají doma.[27]

21 Tamtéž, s. 7.

22 *NA*, f. Klosův archiv, spis č. 73, Korespondence, Žádost o milost Timofeje Simulenka adresovaná prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi z 19. srpna 1951.

23 Josef Vávra, řečený Stařík, byl za první republiky a za okupace učitelem na Hodonínsku. V roce 1942 odešel na Slovensko, kde se připojil k partyzánské skupině Jana Žižky, a do konce války se účastnil partyzánského hnutí. Po válce, kdy nastaly „boje o zásluhy", požadoval mnohem větší účast partyzánů v politickém životě a dostával se do konfliktů s KSČ, která si přisvojovala zásluhy o partyzánské hnutí. Podrobněji viz MALLOTA, Petr: Josef Vávra-Stařík (1902–1953) – http://www.ustrcr.cz/cs/josef-vavra-starik (citováno k 2. 2. 2015).

24 *NA*, f. Klosův archiv, spis č. 73, Korespondence, Dopis Františky Ptáčkové prezidentu K. Gottwaldovi ze 17. října 1951.

25 Jako závadný byl označen třeba dopis, v němž si v jedné větě postěžoval na nespravedlnost soudního procesu.

26 *NA*, f. Klosův archiv, spis č. 73, Korespondence, Dopis Timofeje Simulenka partnerce Františe Ptáčkové z 20. listopadu 1950.

27 Tamtéž, Dopis Timofeje Simulenka partnerce Františe Ptáčkové z 31. prosince 1950.

Fotografie dětí zaslaná Timofeji Simulenkovi do uherskohradišťské věznice a jeho dopis rodině z 20. listopadu 1950 Foto: NA

Třetí dopis je z 27. června 1951. Psal v něm, že dosud neobdržel poslední dopis, takže neví, na co odpovídat. Z návštěvy, která se mezitím uskutečnila, měl radost. Varoval ale Františku, aby nebyla důvěřivá. S hořkostí konstatoval, že stále nemá zprávu ze sovětského velvyslanectví. Dotazoval se, jestli dostala dva dopisy, které jí psal rusky, nebo zda je cenzura zadržela. Postěžoval si, že pobyt ve věznici je pro něj ubíjející, že by chtěl pracovat, ale nemůže. *Maminko, budeš-li moci, pošli mi nějakou korunu na cigarety*, zakončil list.[28]

V dopise z 1. září 1951 sděloval, že je zdráv a že čas ve vězení ubíhá strašně pomalu. Z velvyslanectví a od prezidenta republiky nedostal pořád žádnou odpověď, Františku proto žádal, aby celou věc urgovala. Vyjádřil obavu, zda děti nehladoví a mají co na sebe, přestože jak psal, má jistotu, že je na ni spolehnutí.[29]

Poslední dochovaný dopis nese datum 30. září 1951. *Já jsem prozatím zdráv, a jak vidíte, stále zde v Uherském Hradišti. Nevím, jak dlouho zde ještě zůstanu.* Simulenko stále doufal, že se dostane někam na práci. *Věřím, že v případě odejdu-li na práci, bude mně to lépe prospívat jak zde, kde jsem stále uzavřen a kromě vycházek se nikde nedostanu.* Vzpomínal na děti, co asi dělají a jak se mají. Balíčky z domova neměl povoleny, své družce tedy psal, ať mu žádný neposílá, protože by ho stejně nedostal.[30]

Zoufalá Františka Ptáčková se rozhodla napsat prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi. V listě uvedla, že její muž byl odsouzen k trestu nejtěžšímu, trestu smrti: *Není brán ohled* [na to] *že je rus že je dělník že bojoval také za naší svobodu že má rodinu která žije v bídě, není brán ohled na nic a Simulenko jak jsem viděla teď na poslední návštěvě umírá za živa aniž se může dovolat pomoci někde.* Sdělovala, že psala na sovětské velvyslanectví, že tam byla i osobně, ale bezvýsled-

28 Tamtéž, Dopis Timofeje Simulenka partnerce Františce Ptáčkové z 27. června 1951.
29 Tamtéž, Dopis Timofeje Simulenka partnerce Františce Ptáčkové z 1. září 1951.
30 Tamtéž, Dopis Timofeje Simulenka partnerce Františce Ptáčkové z 30. září 1951.

ně. O posledním setkání se svým partnerem píše: *Při návštěvě přes 2x mříže ruce za zády a říká tak tupě jako bez smyslu mami všecky dali pracovat jenom mne nechali jednoho samého na kobce jak bych zabil člověka.* V tu chvíli prý dozorce zařval, že o tom se mluvit nebude, jenom o rodině, jinak bude konec návštěvy. *Simulenko více bez smyslů něco říká, což ani já s dobrým rozumem nechápu a na moje otázky odpovídá něco jiného. Viděla jsem jej tak po prvé za celou dobu co jezdím za ním. Ten pohled který viděla jsem 14. X. 1951 mně nevymizí z mysli dokud budu živa.*

Na návštěvě s ní byl poprvé její nejstarší syn, osmnáctiletý Vladislav, kterým pohled na otčíma otřásl. V tomto stavu jej raději nechtěl vidět, protože, jak se vyjádřil, šílí. Simulenko si přál, aby už za ním nejezdili, jen poslali dopis. Františka Ptáčková psala, že viděla mrtvolu s otevřenými očima. *Proto vás prosím udělejte co sám chcete jest-li musí být popraven ať je to raději dřív ať tolik netrpí a jest-li je to možné Vám pomoct mu pomožte co nejdříve nemá nikoho kdo by mu pomohl jen mně a ty děti. Které mluví stále o tatínkovi a říkají president nám tatínka zabít nedá však my jsme ruští chlapci.*[31] I tato žádost byla bezvýsledná.

Dne 26. února 1952 provedl státní prokurátor prohlídku velitelství oddílu Sboru vězeňské stráže v Uherském Hradišti, při které zjistil určité nedostatky. S pořádkem na celách byl spokojen, ale výtky měl k čistotě podlahy a uspořádání kavalců. Dalším prohřeškem byla skutečnost, že zastihl vězně na lůžku, přestože neměli lékařské povolení. Kritice podrobil i příslušníky SVS za to, že zanedbávají povinnost podávat hlášení. Z vězňů byl jmenovitě zmíněn pouze Timofej Simulenko: *Odsouzený státním soudem Timofej Simulenko k trestu smrti jest mezi jinými odsouzenými, kde zastává funkci vedoucího cely, což se nejeví vhodným vzhledem k trestu mu uloženému, i podle vývěsky na dveřích cely, ježto byl v té době disciplinárně potrestán.*[32] Následovalo nápravné opatření. Simulenka byl oddělen od vězňů s krátkými tresty a současně bylo nařízeno, aby *byl ve střehu* (tedy pod kontrolou – pozn. aut.) *některého spolehlivého vězně.*[33]

A jaký osud měla jeho žádost o milost? Probíhala úřední korespondence mezi Kanceláří prezidenta republiky, ministerstvem spravedlnosti a mi-

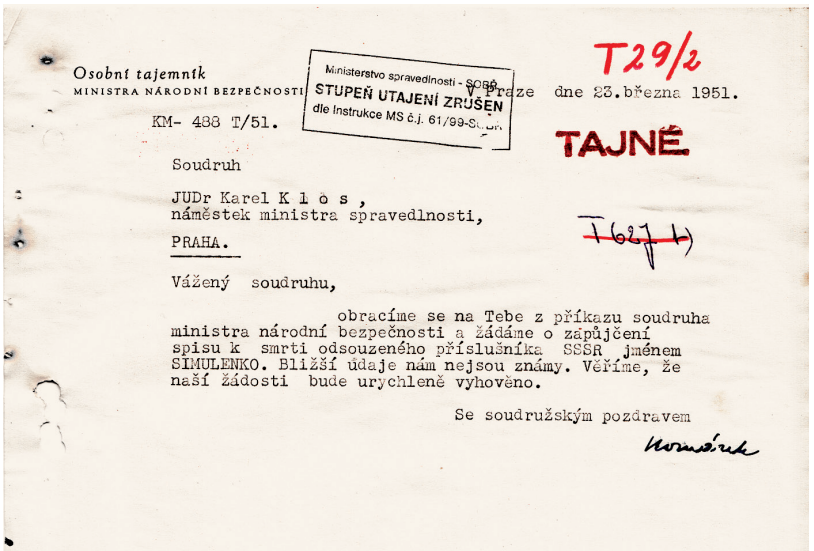

Osobní tajemník
MINISTRA NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI

Ministerstvo spravedlnosti - SOBR
STUPEŇ UTAJENÍ ZRUŠEN
dle Instrukce MS č.j. 61/99-SOBR

T29/2

V Praze dne 23. března 1951.

KM- 488 T/51.

TAJNÉ

Soudruh

JUDr Karel K l o s ,
náměstek ministra spravedlnosti,
PRAHA.

Vážený soudruhu,

obracíme se na Tebe z příkazu soudruha ministra národní bezpečnosti a žádáme o zapůjčení spisu k smrti odsouzeného příslušníka SSSR jménem SIMULENKO. Bližší údaje nám nejsou známy. Věříme, že naší žádosti bude urychleně vyhověno.

Se soudružským pozdravem

Komárek

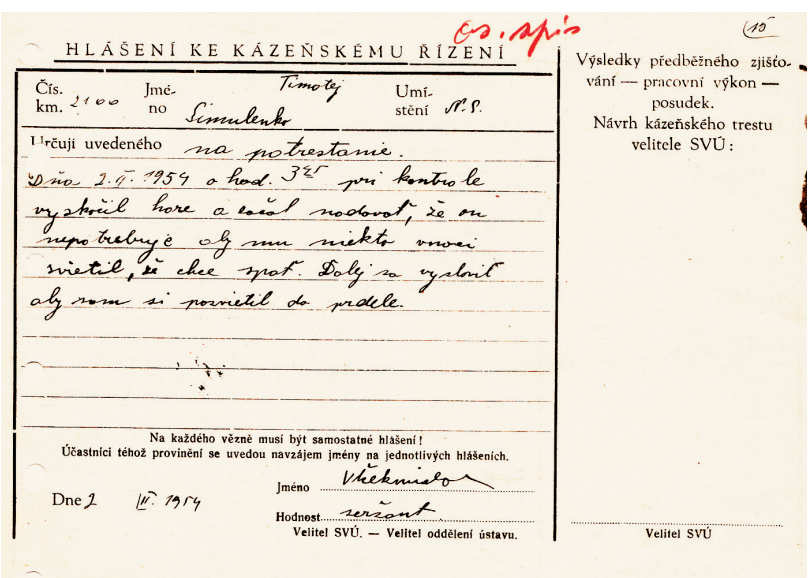

HLÁŠENÍ KE KÁZEŇSKÉMU ŘÍZENÍ

Čís. km. 2100 Jméno Timofej Simulenko Umístění N.S.

Určuji uvedeného na potrestanie.
Dňa 2.II.1954 o hod. 3⁴⁵ pri kontrole vyskočil hore a začal nadavať, že on nepotrebuje aby mu niekto vnoci zvietil, že chce spať. Dalej sa vyslovil aby sam si pozvietil do prdele.

Na každého vězně musí být samostatné hlášení!
Účastníci téhož provinění se uvedou navzájem jmény na jednotlivých hlášeních.

Dne 2 II. 1954

Jméno Všekmislov
Hodnost seržant
Velitel SVÚ. — Velitel oddělení ústavu.

Výsledky předběžného zjišťování — pracovní výkon — posudek.
Návrh kázeňského trestu velitele SVÚ:

Velitel SVÚ

Žádost Karla Komárka, osobního tajemníka ministra národní bezpečnosti, o zapůjčení Simulenkova spisu z 23. března 1951 a hlášení ke kázeňskému řízení s T. Simulenkem z 2. února 1954 v NPT Leopoldov Foto: NA

31 Tamtéž, Dopis Františky Ptáčkové prezidentu Gottwaldovi ze 17. října 1951.
32 Tamtéž, Prohlídka velitelství oddílu SVS v Uherském Hradišti dne 12. března 1952.
33 Tamtéž.

Věznice v Uherském Hradišti
Uherskohradišťská věznice, která vznikla jako věznice krajského soudu v roce 1897, zůstává němým svědkem krutostí totalitní moci. Za nacistické okupace jí prošly tisíce osob, např. členové a spolupracovníci odbojové organizace Obrana národa zde byli surově týráni a putovali odtud do jiných věznic v českých zemích a v Německu. Po únoru 1948 došlo de facto k jejímu rozdělení do dvou částí: jednu stále využíval krajský soud, druhou Státní bezpečnost jako vyšetřovací věznici. Spojovaly je dva průchody s katry a dveřmi, přičemž vyšetřovací věznice v části samovazeb měla samostatný boční vchod. Ve třech podlažích bylo celkem 50 cel, z nichž 39 bylo určeno pro vězně, zbylé se využívaly k výslechům. Lidé zde byli znovu fyzicky a psychicky týráni. Na vnitřním nádvoří věznice se nacházelo popraviště, kde byli na podzim 1950 popraveni tři členové Světlany: vedoucí Světlany-Makyty Rudolf Lenhard (1918–1950), kurýr Antonín Janošík (1926–1950) a autodopravce František Mana (1910–1950).

Současný stav uherskohradišťské věznice, foto: autor

nisterstvem národní bezpečnosti. Spisy měl totiž u sebe pořád Karel Komárek, osobní tajemník ministra národní bezpečnosti. *Vážený soudruhu*, píší mu 2. dubna 1952 ze sekretariátu ministerstva spravedlnosti, *prosím znovu o urychlené vyřízení našeho dotazu v trestní věci proti Timofeji Simulenkovi, odsouzenému k absolutnímu trestu. Od rozsudku uplynuly téměř 2 roky a vzhledem k tomu by bylo nutné o věci již rozhodnout.*[34] Dne 3. října 1952 byl Komárkovi adresován další dopis tohoto znění: *Vzhledem k tomu, že od rozsudku smrti nad Timofejem Simulenkem uplynuly více než 2 roky, bylo by nutné věc co možno nejrychleji rozhodnout.*[35] Podle záznamu z 3. ledna 1953 byla záležitost u Komárka urgována znovu, tentokrát telefonicky. Jeho odpověď zněla, že musí záležitost osobně projednat na StB. Výsledek urgence měl telefonicky sdělit do tří dnů. Tužkou je na záznamu připsáno: *5. ledna znovu věc připomenout soudruhu Komárkovi, 9. ledna soudruh Karel Klos, zástupce ministra spravedlnosti, dal na referátníku pokyn soudruhu Literovi k urgování věci.*[36] Prezident Klement Gottwald už o milosti nerozhodl, protože mezitím zemřel. Záležitost přešla na jeho nástupce Antonína Zápotockého. Ten, v duchu tradice a po sovětském vzoru, vyhlásil 4. května 1953 amnestii. Podle jejího článku III. byly odsouzeným doživotní tresty sníženy na tresty odnětí svobody ve výši 20 let, což se týkalo 140 osob, na tresty smrti se však amnestie nevztahovala.[37] Simulenkův případ tedy zůstával stále nevyřízen a on dál pobýval ve věznici v Uherském Hradišti.

Prezidentská kancelář shrnula obsah jeho žádosti o milost takto: *Do protistátní činnosti byl zatažen známými z dob partyzánské činnosti. V podstatě však ani nevěděl, o co jde, neboť nebyl*

34 *NA*, f. Klosův archiv, spis č. 73, Korespondence, Žádost sekretariátu ministerstva spravedlnosti o urychlené vyřízení případu zaslaná Karlu Komárkovi ze dne 2. dubna 1952.
35 Tamtéž, Žádost sekretariátu ministerstva spravedlnosti o urychlené vyřízení případu zaslaná Karlu Komárkovi z 3. října 1952.
36 Tamtéž, Záznam z 3. ledna 1953.
37 Rozhodnutí UL01/53 Presidenta republiky a vlády o amnestii ze dne 4. května 1953. Viz http://portal.justice.cz (citováno k 2. 2. 2015).

gramotný a česky ani valně neumí. Tím spíše se mohl stát povolným nástrojem v rukou protřelých protistátních živlů.[38] Státní soud se usnesl jednomyslně a Nejvyšší soud pak většinou hlasů doporučil udělit odsouzenému Simulenkovi milost. Státní prokurátor a generální prokurátor zaujali k žádostem o milost zamítavé stanovisko. Ministr spravedlnosti se vyslovil pro změnu trestu smrti na trest doživotního odnětí svobody. Rozhodnutí padlo až 2. července 1953, kdy prezident Zápotocký změnil Timofeji Simulenkovi absolutní trest na doživotí. *Milost jen kvůli tomu, že rozsudek nebyl 4 roky vykonán*, zdůvodnil své rozhodnutí, které vepsal červenou tužkou k podkladům.[39]

Není divu, že u Simulenka propukla duševní choroba. Dne 3. září 1953 opustil uherskohradišťskou věznici a byl převezen do Leopoldova, kde panovaly tvrdé a nelítostné podmínky. Jeden z politických vězňů, Jaroslav Brodský, vzpomínal, jak to vypadalo v leopoldovské věznici na tzv. nových samotách, na oddělení „D“, kam ho umístili: *Osazenstvo tohoto patra se skládalo povětšinou z lidí, kteří měli kdysi významné postavení v politice nebo byli jinak zajímaví. Mimo to tu byla menšina, která byla zajímavá teprve teď. Byli to lidé, kteří zešíleli. S tím, že lidé ve vězení zešílí, se musí počítat* […] *Plánovači pro podobná zařízení naplánovali, že se v Leopoldově zblázní čtyři lidé do roka. Tyto čtyři naplánované blázny odváželi každým rokem na podzim do vězeňských ústavů pro duševně choré. Kolik tu bylo celkem duševně chorých, nelze odhadnout. Je nutno vzít v úvahu, že první hlášení o tom, kdo není normální, pocházela od dozorců a ti byli postiženi obecným blbnutím, což věci značně komplikovalo. Panoval názor, že čím více zblbneš, tím lépe si s představenými rozumíš.*[40]

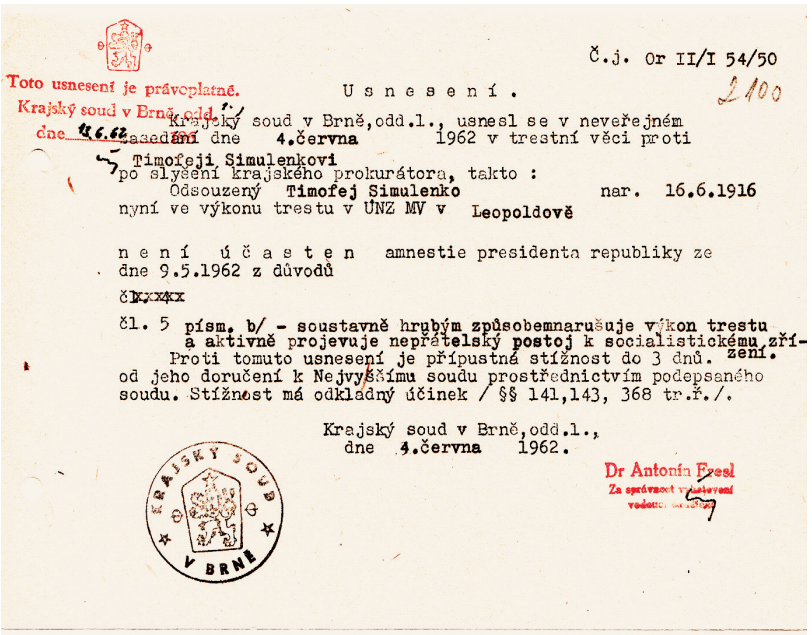

Toto usnesení je právoplatné.
Krajský soud v Brně, odd. I
dne 26.6.62

Č.j. Or II/I 54/50

2400

U s n e s e n í .

Krajský soud v Brně, odd.I., usnesl se v neveřejném zasedání dne 4.června 1962 v trestní věci proti

Timofeji Simulenkovi

po slyšení krajského prokurátora, takto :

Odsouzený Timofej Simulenko nar. 16.6.1916
nyní ve výkonu trestu v ÚNZ MV v Leopoldově

n e n í ú č a s t e n amnestie presidenta republiky ze dne 9.5.1962 z důvodů

čxxxx

čl. 5 písm. b/ - soustavně hrubým způsobem narušuje výkon trestu a aktivně projevuje nepřátelský postoj k socialistickému zřízení.

Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost do 3 dnů. od jeho doručení k Nejvyššímu soudu prostřednictvím podepsaného soudu. Stížnost má odkladný účinek / §§ 141,143, 368 tr.ř./.

Krajský soud v Brně, odd.I.,
dne 4.června 1962.

Dr Antonín Exel
Za správnost vyhotovení
vedoucí kanc.

KRAJSKÝ SOUD V BRNĚ

Zamítavé stanovisko k účasti Timofeje Simulenka na amnestii z května 1962 Foto: NA

Jenže Simulenko si na tomto oddělení příliš dlouho nepobyl, většinu času totiž strávil na izolaci.[41] Odmítal pracovat. V dílně, kde se dělala tzv. konopa, tedy provazy na povřísla, plnil plán jen na pětačtyřicet procent. Soustavně prohlašoval, že pracovat nechce a nebude. V posudcích náčelníků NPT Leopoldov se píše, že je drzý a odmítá se podřizovat rozkazům nadřízených (do 17. července 1956 byl sedmnáctkrát kázeňsky trestán).[42] O dva roky později už bylo jeho chování hodnoceno jako neukázněné a vulgární. Rozkazy neplnil nebo jen liknavě, kázeňsky byl trestán už děvětatřicetkrát a dozorcům nadával, že jsou fašisti.[43] V posudku z konce roku 1959 se objevuje, že jde o duševně nenormální osobu (kázeňsky trestán šestapadesátkrát).[44] V lednu 1961 už rozkazy a nařízení nerespektoval vůbec: *Každému nadává do vrahov a gestapakov s poznámkou, že ak príde ku prevratu zriadenia tak nás všetkých bude páliť v krematoriu. Povahy je velmi spurnej a má velké sklony k prepadnutiu prisl*[ušníkov] *MV. Naše zriadenie neuznává i keď je národnosti sovietského svazu je zaritým nepriatelom nášho zriadenia. Velmi zastává politiku Západného Nemecka* […] *kategoricky*

Podrobněji ROKOSKÝ, Jaroslav: Amnestie 1953. In: PETRÁŠ, Jiří – SVOBODA, Libor (eds.): *Osm let po válce. Rok 1953 v Československu.* ÚSTR – Jihočeské muzeum České Budějovice, Praha 2014, s. 115–125.

38 *AKPR*, f. KPR, sign. 0011/73, č. j. T – 3130/50, Timofej Simulenko, trest smrti – udělení milosti.

39 Tamtéž.

40 BRODSKÝ, Jaroslav: *Řešení Gama.* Město Ústí nad Labem, Ústí nad Labem 2007, s. 66.

41 Amnestií prezidenta republiky z 9. května 1955 mu byl trest zmírněn na 25 let odnětí svobody. Domů se tedy měl vrátit 27. července 1974. Rozhodnutí ULo1/55 Presidenta republiky a vlády republiky Československé o amnestii z 9. května 1955. Viz http://portal.justice.cz (citováno k 2. 2. 2015).

42 *NA*, f. SSNV – nezpracováno, osobní spis Timofeje Simulenka, Posudek náčelníka NPT Leopoldov ze 17. července 1956.

43 Tamtéž, Posudek náčelníka NPT Leopoldov z 19. února 1958.

44 Tamtéž, Posudek náčelníka NPT Leopoldov z 9. prosince 1959.

odmieta pracovať s poznámkou, že pre bolševikov pracovať nebude.[45]

To už bylo i dozorcům v NPT Leopoldov zřejmé, že je duševně nemocný. Soustavně neplnil jejich nařízení, neustále jim nadával a prohlašoval, že by bylo třeba je všechny zlikvidovat.[46] Náčelník ÚNZ MV navrhl 7. listopadu 1963 prominout Simulenkovi zbytek trestu, protože trpí nevyléčitelnou duševní chorobou. Lékařská diagnóza zněla: paranoidní schizofrenie s megalomanickými bludy a halucinacemi. Krajský soud v Brně se na neveřejném zasedání dne 26. listopadu 1963 v trestní věci proti Timofejovi Simulenkovi po slyšení krajského prokurátora usnesl takto: *Jelikož onemocnění je chronického charakteru a nevyléčitelné, jmenovaný není schopen chápat výkon trestu. Z tohoto důvodu navrhuje se ochranná léčba v psychiatrickém oddělení pro nervově choré.*[47]

Dne 4. prosince 1963 Timofej Simulenko podepsal ve věznici v Leopoldově prohlášení mlčenlivosti a byl převezen do léčebny pro duševně choré v Brně. Tragický úděl prostého, statečného muže, jenž se po válce chtěl jen dobře starat o rodinu a jehož jméno na pomníku obětí před uherskohradišťskou věznicí chybí…[48]

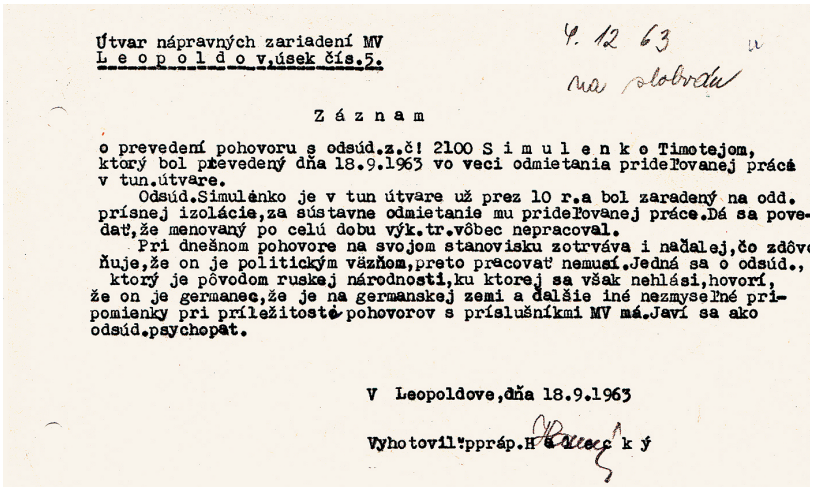

Útvar nápravných zariadení MV
L e o p o l d o v,úsek čís.5.

4. 12 63
na oboznámi

Z á z n a m

o prevedení pohovoru s odsúd.z.č! 2100 S i m u l e n k o Timotejom, ktorý bol prevedený dňa 18.9.1963 vo veci odmietania prideľovanej prácé v tun.útvare.

Odsúd.Simulénko je v tun útvare už prez 10 r.a bol zaradený na odd. prísnej izolácie,za sústavne odmietanie mu prideľovanej práce.Dá sa povedať,že menovaný po celú dobu výk.tr.vôbec nepracoval.

Pri dnešnom pohovore na svojom stanovisku zotrváva i naďalej,čo zdôvodňuje,že on je politickým väzňom,preto pracovať nemusí.Jedná sa o odsúd., ktorý je pôvodom ruskej národnosti,ku ktorej sa však nehlási,hovorí, že on je germanec,že je na germanskej zemi a ďalšie iné nezmyselné pripomienky pri príležitosti pohovorov s príslušníkmi MV má.Javí sa ako odsúd.psychopat.

V Leopoldove,dňa 18.9.1963

Vyhotovil:ppráp.H[illegible]k ý

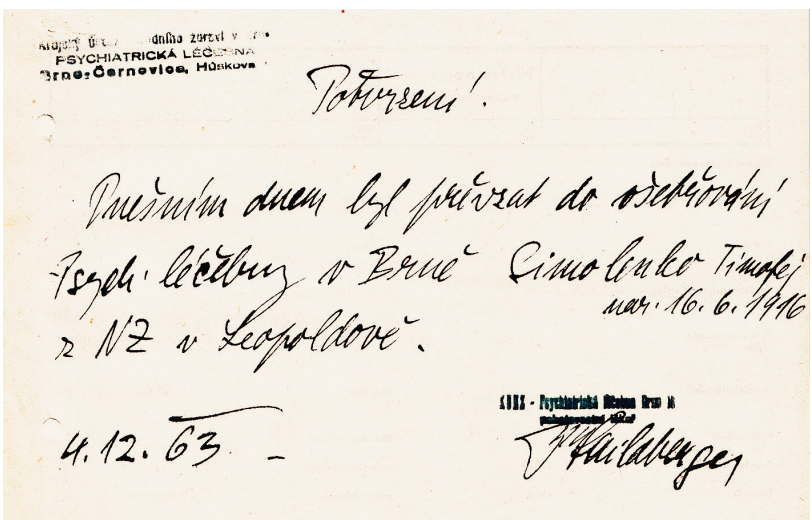

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA
Brno-Černovice, Hůskova

Potvrzuji.

Dnešním dnem byl převzat do odevzdávací psych. léčebny v Brně Simulenko Timotej nar. 16. 6. 1916 z NZ v Leopoldově.

4. 12. 63

Zápis o pohovoru s leopoldovským vězněm Timofejem Simulenkem z 18. září 1963 a potvrzení o smutné realitě zbytku jeho života Foto: NA

Epilog

Před časem se mi ozval Jiří Tesař, režisér a dokumentarista, kterého případ Timofeje Simulenka zaujal. Na návštěvě u Milana Ptáčka, staršího syna Timofeje Simulenka, se dozvěděl, že jeho otec později putoval do psychiatrické léčebny v Kroměříži, kam za ním občas jezdila jeho partnerka se syny, ale že už to byl zničený muž, který skoro nemluvil a sotva chodil. *Přesto jednou z léčebny utekl a vydal se do Tichova*, sdělil mi Jiří Tesař. *Do Vizovic se dostal asi nějak načerno vlakem a pak šel pěšky starým partyzánským chodníkem přes Ploštinu do Tichova. Byl to od zatčení roku 1949 do smrti jeho jediný a poslední den na svobodě. Druhý den pro něho přijela sanitka a odvezla ho zpět do Kroměříže. Byl v takovém stavu, že se o něj rodina nemohla starat, přestože jinak by ho ráda vzala domů.*[49]

Když Timofej Simulenko v roce 1981 zemřel, rodina mu vypravila ve Zlíně pohřeb. Jeho popel je rozptýlen na vsypové loučce zlínského Lesního hřbitova. pd

45 Tamtéž, Posudek náčelníka NPT Leopoldov z 11. ledna 1961.
46 Tamtéž, Posudek náčelníka NPT Leopoldov z 3. dubna 1962.
47 Tamtéž, Usnesení Krajského soudu v Brně z 26. listopadu 1963.
48 Text vychází z příspěvku předneseného na konferenci *Historický odkaz a vzdělávací potenciál věznice v Uherském Hradišti*, kterou pořádalo Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, Občanské sdružení Memoria – Iniciativa za důstojné využití věznice v Uherském Hradišti a Filozofická fakulta Univerzity Karlovy ve dnech 2.–3. května 2013 v Uherském Hradišti.
49 Sdělení Jiřího Tesaře autorovi z 12. dubna 2014.